

Київський національний університет
будівництва і архітектури
Кафедра політичних наук і права
«Затверджую»

052

«Політологія»
«Політологія»

Сторінка 1 з 4

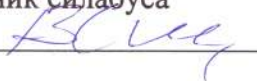
Завідувач кафедри

/Перегуда Є.В./

15 вересня 2023 р.

Розробник силабуса

/Семко В.Л./

СИЛАБУС

Політична антропологія

(назва освітньої компоненти (дисципліни))

1) Шифр за освітньою програмою: ВК
2) Навчальний рік: 2023-2024
3) Освітній рівень: доктор філософії
4) Форма навчання: денна
5) Галузь знань: 05 «СОЦІАЛЬНІ ТА ПОВЕДІНКОВІ НАУКИ»
6) Спеціальність, назва освітньої програми: 052 «Політологія», ОНП «Політологія»
8) Статус освітньої компоненти: вибіркова
9) Семестр: III
11) Контактні дані викладача: К.п.н. доц., Семко В.Л. Ауд. 431 Центрального корпусу КНУБА Профіль на сайті КНУБА: https://www.knuba.edu.ua/faculties/fupp/kafedri/kafedra-politichnix-nauk-i-prava/vikladackij-sklad-8/semko-vadym-leonidovych/ Контакти: (097)167-42-47; E-mail: semko.vl@knuba.edu.ua
12) Мова викладання: українська
13) Пререквізити: «Філософія науки, техніки та архітектури», «Іноземна мова», «Академічна доброчесність та академічне письмо»
14) Мета курсу полягає у ознайомленні аспірантів з основними напрямами та підходами політичної антропології, а саме з механізмами та інститутами влади та соціального контролю в доіндустріальних та посттрадиційних суспільствах, висвітленні тенденцій розвитку політико-антропологічних основ функціонування суспільства, закономірностей взаємовідносин соціальних спільнот між собою та з державою у площині політичної антропології. Курс покликаний сформувати знання про: теоретичні засади та основні етапи розвитку політичної антропології; причини і сутність політичного домінування та влади; культурні основи нерівності та влади; структури влади та еволюцію лідерства в традиційних суспільствах, роль та місце людини в межах політико-владних відносин; причини виникнення та еволюції державних утворень; роль політичної антропології у вивченні сучасних процесів модернізації та політичних процесів в посттрадиційних структурах.

15) Результати навчання			
Програмний результат навчання	Метод перевірки навчального ефекту	Форма проведення занять	Посилання компетентності
ПРН01. Мати передові концептуальні та методологічні знання з політичних наук та на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні останніх світових досягнень з відповідного напрямку, та отримання нових знань у сфері політичних наук та/або здійснення інновацій.	Обговорення під час занять, тематичне дослідження, контрольна робота, есе	Лекції, практичні заняття	ІК СК02 СК05

052	«Політологія» «Політологія»	Сторінка 1 з 4	
ПРН03. Розробляти та реалізовувати наукові та/або прикладні проекти, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та/або професійну практику і розв'язувати значущі наукові та технологічні проблеми політичних наук з врахуванням етичних, соціальних, економічних та правових аспектів.	Обговорення під час занять, тематичне дослідження, контрольна робота, есе	Лекції, практичні заняття	ІК ЗК01 ЗК04 СК05 СК06
ПРН06. Критично аналізувати та узагальнювати результати власних досліджень і доробок інших дослідників у контексті всього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної наукової проблеми.	Обговорення під час занять, тематичне дослідження, контрольна робота, есе	Лекції, практичні заняття	ІК ЗК01 СК02 СК06
ПРН09. Глибоко розуміти загальні принципи та методи соціально-поведінкових наук, а також методологію наукових досліджень, застосовувати їх у власних дослідженнях у сфері політичних наук та у викладацькій практиці.	Обговорення під час занять, тематичне дослідження, контрольна робота, есе	Лекції, практичні заняття	ІК ЗК01 ЗК04 СК02

16) Структура курсу				
Лекції, год.	Практичні заняття, год.	Контрольна робота	СРС	Форма підсумкового контролю
22	28	1	100	Залік
Сума годин:				150
Загальна кількість кредитів ECTS				5
Кількість годин (кредитів ECTS) аудиторного навантаження:				50(1,67)

<p>17) Зміст курсу Тематика лекцій та практичних занять:</p> <p>Модуль 1. Теоретико-методологічні засади політичної антропології. Змістовий модуль 1. Становлення політичної антропології. Тема 1. Історія політичної антропології. (Л 2 год., ПЗ 4 год.) Змістовий модуль 2. Політична антропологія як наука та антропологічні дослідження в галузі політології. Тема 2. Політична антропологія як наука. Джерела і методологія вивчення. (Л 2 год., ПЗ 2 год.) Тема 3. Антропологічна експертиза політичних відносин та інститутів. (Л 2 год., ПЗ 2 год.) Модуль 2. Структурні елементи політичної антропології. Змістовий модуль 3. Людина політична. Тема 4. Людина політична, соціобіологічні основи нерівності і влади. (Л 4 год., ПЗ 6 год.) Змістовий модуль 4. Антропологічні дослідження суспільно-політичних відносин та політичних інститутів. Тема 5. Форми соціальної та політичної організації, особливості формування владних відносин в архаїчних суспільствах. (Л 2 год., ПЗ 4 год.) Тема 6. Антропологія лідерства. (Л 2 год., ПЗ 2 год.) Тема 7. Антропологія насилля та тріумфу. (Л 2 год., ПЗ 2 год.) Тема 8. Гендерна детермінація влади. (Л 2 год., ПЗ 2 год.) Змістовий модуль 5. Антропологічні дослідження політичної свідомості. Тема 9. Ірраціональні форми мислення. Політичні символи та ритуали. (Л 2 год., ПЗ 2 год.) Тема 10. Актуальні проблеми політичної антропології. (Л 2 год., ПЗ 2 год.)</p> <p>Індивідуальне завдання. Тематика</p> <ol style="list-style-type: none"> Історичні та психологічні форми влади в роботі М.Блока Концепція сегментарної держави А.Саутхолла. Сакральність влади в працях М. Абеле та Ж.Баландьє. Концепція К. Леві-Стросса в роботі «Структурна антропологія». Типологія архаїчної влади Ж. Баланд'є. Особливості становлення політичної антропології в Україні. Ідея вікової стратифікації в роботі Г. Шурца «Вікові класи та чоловічі союзи».

8. Етнографічні приклади інституту бігмена.
9. Етнографічні приклади вождизму.
10. Магічна складова влади.
11. Юдейська репрезентація насилля: принцип таліона.
12. Давньогрецька репрезентація насилля: міфологічна онтологія.
13. Давньоримська репрезентація насилля: домінування і влада.
14. Християнський переворот: наратив жертви.
15. Звинувачення в чаклунстві як здійснення влади
16. Жертвоприношення як дяка за дарування та отримання влади.
17. Африканські шляхи смерті та потойбіччя.
18. Сучасні атавізми символізації владних відносин.
19. Символіка смерті правителя(вождя).
20. Спорт як пере адресація агресії.
21. Релігійні та світські підходи до проблеми критерію сенсу людського життя.
22. Суспільство політичної вистави.
23. Національно-патріотична легітимність влади.
24. Управління етнонаціональною сферою: принципи, механізм і правова база.
25. Політична участь і діяльність етноспільнот в Україні.
26. Етноспільноти України в міждержавних відносинах.
27. Етномультікультуралізм як вимір демократії.
28. Націоналізм як світогляд та ідейна засада нації-держави.
29. Націоналізм та імпершовінізм у теорії і на практиці.
30. Націоналізм і сучасна політична ситуація в Україні.
31. «Декларація принципів толерантності» ООН (1991 р.) і питання міжнаціональних відносин в Україні.
32. Проблеми етнотолерантності в ЗМІ.
33. Етнотолерантність у політичному житті.
34. Українське законодавство щодо міграційних процесів.
35. Проблеми подвійного громадянства.
36. Наслідки міграційних процесів для етнодемографічного розвитку України.
37. Правовий статус іммігрантів у країнах Заходу.

Індивідуальне завдання підлягає захисту студентом на заняттях, які призначаються додатково. Індивідуальне завдання може бути виконане у різних формах. Студенти можуть зробити його у вигляді реферату. Реферат повинен мати обсяг 18-24 сторінок А4 тексту (кегель Times New Roman, шрифт 14, інтервал 1,5), включати план, структуру основної частини тексту відповідно до плану, висновки і список літератури, складений відповідно до ДСТУ 8302:2015. В рефераті можна помістити словник базових понять до теми. Водночас індивідуальне завдання може бути виконане в інших формах, наприклад, у вигляді презентації у форматі Power Point. В цьому разі обсяг роботи визначається індивідуально – залежно від теми.

Як виконання індивідуального завдання за рішенням викладача може бути зарахована участь студента у міжнародній або всеукраїнській науково-практичній конференції з публікацією у матеріалах конференції тез на одну з тем, дотичних до змісту дисципліни, або публікація статті на одну з таких тем в інших наукових виданнях.

Текст індивідуального завдання подається викладачу не пізніше, ніж за 2 тижні до закінчення семестру. Заняття із захисту індивідуальних завдань призначаються не пізніше, ніж за 1 тиждень до закінчення семестру. Викладач має право вимагати доопрацювання індивідуального завдання, якщо воно не відповідає вимогам.

18) Основна література

Методичне забезпечення

- Баландьє Ж. Політична антропологія. Пер. з фр. О. Хоми. К.: «Альтерпрес», 2002. 252 с.
- Кравець А.Ю. Політична антропологія. Монографія. Дніпропетровськ.: Акцент ПП, 2012. 178 с. URL: <https://studfile.net/preview/2424873/> (дата звернення 29.04.2023).
- Поправко О. В. Антропологія: навчальний посібник. Мелітополь: Вид-во МДПУ ім. Богдана Хмельницького, 2016. 285 с. <http://surl.li/dppnw> (дата звернення 29.04.2023).
- Токовенко О., Пащенко В. Антропологія політична // Політична енциклопедія / редкол.: Ю. Левенець (голова), Ю. Шаповал (заст. голови). К.: Парламентське видавництво, 2011. С. 34
- Чабанов В. Г. Політична антропологія. Навчально-методичний посібник. Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2017. 104 с.
- Юрій М.Ф. Політична антропологія: навч. пос. К.: КНТ, 2008. 406 с.
- Політична антропологія: Методичні рекомендації до вивчення дисципліни для аспірантів спеціальності 052

«Політологія». Уклад. В. Л. Семко. Київ-Тернопіль: КНУБА, Ф-ОП Шпак В.Б., 2023. 28 с. URL: https://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/245768/mod_resource/content/1/metodrekomentatsii_23-1.pdf.
Конспект лекцій з дисципліни «Політична антропологія» для здобувачів освіти зі спеціальності 052 «Політологія». Уклад. : Семко В. Л. Затверджено кафедрою політичних наук і права, прот. №1 від 1.09.2022 р. 106 с. URL: https://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/254710/mod_resource/content/1/konspekt_lektsii.pdf.
Політична антропологія: тематика індивідуальних завдань та рекомендації з їх підготовки. Уклад. Семко В.Л. Затверджено кафедрою політичних наук і права, прот. №2 від 15.09.2023 р. URL: https://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/247113/mod_resource/content/1/indzavdannia.pdf.
Політична антропологія: питання підсумкового контролю. Уклад. Семко В.Л. Затверджено кафедрою політичних наук і права, прот. №2 від 15.09.2023 р. URL: https://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/247114/mod_resource/content/1/pitannia_pidsumkovogo_kontrolia.pdf.

19) Додаткова література

Література для підготовки до практичних занять та для виконання індивідуальних завдань

- Антропологічний код української культури і цивілізації (у двох книгах). О. О. Рафальський (керівник авторського колективу), Я. С. Калакура, В. П. Коцур, М. Ф. Юрій (науковий редактор). Київ : ППіЕнД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2020. Книга 1. 432 с.; Книга 2. 536 с.
- Буяк Б. Феномен лідерства в історико-філософській ретроспективі. Гуманітарний вісник. 2015. № 36. С. 238–253.
- Ганьба О. Поняття, ознаки та особливості суб'єктів архаїчних правовідносин первісного родового суспільства//Теорія держави і права. 2018. № 12. С. 253-257
- Ганьба О. Особливості класифікації архаїчних відносин родового суспільства// Правова позиція, № 4 (25), 2019. С. 7-12.
- Дандекар Дхармеш. Концепції політичного лідерства: філософсько-антропологічні та соціокультурні виміри// ГРАНІ. 2020. Том 23. № 3. С. 73-81
- Денисенко В. М. Політика в контексті антропологічних вимірів. - Вісник НТУУ "КПІ". Політологія. Соціологія. Право: збірник наукових праць. 2013. № 1 (17). С. 34–39.
- Железко А. Сучасна інтерпретація антропологічної проблематики у різних сферах гуманітарного і природничого знання. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*. Випуск 16. Серія 9. Сучасні тенденції розвитку мов. К., 2018. С. 83-92.
- Климончук В. Й. Антропологічна форма здійснення політичних свобод. *Актуальні проблеми політики*. 2015. Випуск 54. С. 41 – 50. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/940/Klymonchuk%20Antropologichna%20forma%20zdiysnennya%20opolitychnyh%20svobod.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (дата звернення 29.04.2023).
- Козловець М. А. Європейська ідентичність: уніфікація чи «єдність в розмаїтті»? *Гуманітарний вісник ЗДА*. 2009. Вип. 37. С. 72–86.
- Крисенко О. В. Політична антропологія: концептуальне поле та інституалізація досліджень. URL: <https://periodicals.karazin.ua/politology/article/download/3331/2904/> (дата звернення 29.04.2023).
- Левенець Ю.А. Політична антропологія як парадигма політико-філософської рефлексії. *Соціогуманітарні проблеми людини*. 2010. № 4. С. 129-142.
- Левенець Ю.А. Теоретико-методологічні засади української суспільно-політичної думки: проблеми становлення та розвитку (друга половина XIX – початок XX століття). К.: Стилос, 2001. 585 с.
- Леві-Брюль Л. Надприродне у первісному мисленні. URL: <http://surl.li/dppnk> (дата звернення 29.04.2023).
- Лушагіна Т.В., Сінько В.В. Діалектика статі в структурі організації влади архаїчного соціуму/ Наукові праці. Політологія. Чорноморський державний університет імені Петра Могили. Миколаїв, 2018. Том 324, № 302. С. 23-26
- Матвієнків С.М. Політична антропологія. Хрестоматійні матеріали до курсу. Івано-Франківськ: Вид-во ПНУ ім. В. Стефаника, 2021. 78 с.
- Мельник В. М. Дослідницькі групи та школи політичних антропологів: нова класифікація. Вісник Львівського університету. Серія філософсько-політологічні студії. 2019. Вип. 24. С. 171-183.
- Мельник В.М. Орієнтальний вимір політичної антропології: дефініція, термінологія, головні політологічні школи / Гілея: науковий вісник. 2019. Вип. 144(3). С. 88-93.
- Мельник В. М. Теоретична конструкція політичної антропології. *Гілея*. Вип. 113. С. 348–359. URL: https://www.researchgate.net/publication/330778912_Teoreticna_konstrukcia_politichnoi_antropologii (дата звернення 29.04.2023).
- Мельник В. Три етапи становлення політичної антропології. *Вісник Львівського університету. Серія філос.-політолог. студії*. 2019. Випуск 23. С. 190-195. URL: http://www.fps-visnyk.lnu.lviv.ua/archive/23_2019/30.pdf

(дата звернення 29.04.2023).

Петрушенко В. Парадигма сучасної філософської антропології: провідні тенденції змін / Humanitarian Vision. Гуманітарні візії. 2015. Т. 1. № 2. С. 85–90.

Чабанов В.Г. Антропология сучасного сепаратизму в Україні. *Osobowość, społeczeństwo, polityka* : Mater. VI Międz. Konf. Nauk.-Prakt. / Pod red. J. Kota. Część. 2. Lublin: WSEI, 2017. S. 6-8.

Чабанов В.Г. Політико-антропологічні особливості міжнародного тероризму. *Україна і світ: теоретичні та практичні аспекти діяльності у сфері міжнародних відносин* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 19–20 квіт. 2017 р. М-во освіти і науки України, М-во культури України, Київ. нац. ун-т культури і мистецтв; редкол.: М. М. Поплавський (голова), Костиця І. О. (заст. голови) [та ін]. Ч. 2. Київ : Вид. центр КНУКіМ, 2017. С. 220-225.

Bjørn Thomassen. Anthropology and the political: what happened to politics? URL: <http://docshare01.docshare.tips/files/15241/152412406.pdf> (дата звернення 29.04.2023).

Faye V. Harrison. Anthropology interrogating power and politics. URL: <https://www.eolss.net/Sample-Chapters/C04/E6-20D-68-17.pdf> (дата звернення 29.04.2023).

Balandier G. Political Anthropology. URL: https://monoskop.org/images/6/6b/Balandier_Georges_Political_Anthropology_1972.pdf (дата звернення 29.04.2023).

Individualization as Depersonalization: Minority Studies and Political Anthropology. URL: http://real.mtak.hu/72827/1/individualization_as_depersonalization_minority_studies_and_political_anthropology.pdf (дата звернення 29.04.2023).

Joan Vincent. Political anthropology: manipulative strategies. URL: <https://www.annualreviews.org/doi/pdf/10.1146/annurev.an.07.100178.001135> (дата звернення 29.04.2023).

Life on the Campaign Trail: The Political Anthropology of Local Politics. URL: <https://scholarcommons.usf.edu/cgi/viewcontent.cgi?referer=https://www.google.com/&httpsredir=1&article=1244&context=etd> (дата звернення 29.04.2023).

Máiréad Nic Craith. Boundaries of Europe: towards a political anthropology of the Baltic states. URL: http://briai.ku.lt/downloads/AHUK_13/13_117-128_Craith.pdf (дата звернення 29.04.2023).

Political Anthropology and Civil Service Reform: prospects and limits. URL: https://www.cbs.dk/files/cbs.dk/cbs_lecture_rod_rhodes.pdf (дата звернення 29.04.2023).

Suresh Dhakal. Political Anthropology and Anthropology of Politics: An Overview. URL: https://www.researchgate.net/publication/272871783_Political_Anthropology_and_Anthropology_of_Politics_An_Overview (дата звернення 29.04.2023).

Ted C. Lewellen. Political Anthropology. An Introduction. Library of Congress Cataloging-in-Publication Data. 2003. URL: <https://mahabubjnu.files.wordpress.com/2013/09/59811078-lewellen-political-anthropology.pdf> (дата звернення 29.04.2023).

Інформаційні ресурси

Міжнародний союз антропологічних та етнологічних наук (International Union of Anthropological and Ethnological Sciences). URL: <http://www.leidenuniv.nl/fsw/uaes>.

Європейська асоціація соціальних антропологів (European Association of Social Anthropologists). URL: <http://www.easaonline.org/>.

Американська антропологічна асоціація (American Anthropological Association). URL: <http://www.aaanet.org/>.

Королівський антропологічний інститут Великої Британії та Північної Ірландії (Royal Anthropological Institute of Great Britain and Northern Ireland). URL: <http://lucy.ukc.ac.uk/rai/>.

Іститут політичних та етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України. URL: <http://www.ipiend.gov.ua/?mid=15>.

Інститут демографії та соціальних досліджень. URL: <http://www.idss.org.ua/>.

Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С.Грушевського. URL: <http://archeos.org.ua/>.

Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. URL: www.nbuv.gov.ua.

Національна історична бібліотека України. URL: <http://www.dibu.kiev.ua/>.

Національна парламентська бібліотека України. URL: <http://www.nplu.org/>.

Наукова бібліотека ім. В. Максимовича Київського національного університету ім. Тараса Шевченка. URL: <http://lib-gw.univ.kiev.ua/>.

Наукова бібліотека Львівського національного університету ім. Івана Франка. URL: <http://library.lnu.edu.ua/bibl/>.

Освітній сайт Київського національного університету будівництва і архітектури. URL: <http://org2.knuba.edu.ua>.

20) Система оцінювання навчальних досягнень (розподіл балів):

Поточне оцінювання та самостійна робота		Інд. завд.	Сума
M1	M2		

052	«Політологія» «Політологія»	Сторінка 1 з 4				
ЗМ1	ЗМ2	ЗМ3	ЗМ4	ЗМ5		
15	10	10	20	15	30	100

20) Умови допуску до підсумкового контролю:

1. Консультації з дисципліни проводяться керівником курсу щотижнево у понеділок о 15:20 в ауд. 425 Центрального корпусу КНУБА. Якщо заняття з дисципліни проводиться інший викладач, графік консультаційних занять доводиться ним до аспірантів (в т.ч. на Освітньому сайті КНУБА) на початку вивчення дисципліни.
2. Аспіранту, який має підсумкову оцінку за дисципліну від 35 до 59 балів, призначається додаткова залікова сесія.
3. Аспірант, який не здав та/або не захистив індивідуальне завдання, не допускається до заліку. В цьому разі він повинен виконати та захистити індивідуальне завдання в період між основною та додатковою екзаменаційними сесіями.
4. Аспірант має право на оскарження результатів контролю (апеляцію). Правила подання та розгляду апеляції визначені внутрішніми документами КНУБА, які розміщені на сайті КНУБА та зміст яких доводиться до студентів на початку вивчення дисципліни.

22) Політика щодо академічної доброчесності:

1. Списування під час тестування та заліку, які проводяться у письмовій формі, заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). У разі виявлення фактів списування з боку студента він отримує інше завдання. У разі повторного виявлення призначається додаткова екзаменаційна сесія або додаткове заняття для проходження тестування.
2. Тексти індивідуальних завдань (в т.ч. у разі, коли вони виконуються у формі презентацій або в інших формах) перевіряються на плагіат. Для цілей захисту індивідуального завдання оригінальність тексту має складати не менше 70%. Виключення становлять випадки зарахування публікацій студентів у матеріалах наукових конференціях та інших наукових збірників, які вже пройшли перевірку на плагіат.

23) Посилання на сторінку електронного навчально-методичного комплексу дисципліни:

<https://org2.knuba.edu.ua/course/view.php?id=2659>